

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Admisiunile tipografice arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 4^a.

Corespondențele sunt a se adresa la:

Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.

Episode nefranțate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înșapăză.

INSETIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu literă garmond și timbră de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Sinodul arhiepiscopal.

Sedinta VIII. (12 Aprilie)

La ordinea dilei și respunsele Eminentiei Sale a Preasăntăului arhiepiscop și metropolit, Miron Romanul, ca presidul natural al afacerilor noastre bisericești, la interpellajunea făcută de dep. Diacondi Manole.

Atât interpellajunea cît și respunsul său publicate în întreg cuprinsul lor în Nr. 44 al acestui dianiu, de aceea trecem preste punctul acesta cu atragerea atenției noastre cătoriunii asupra numărului nostru de Tel. Rom.

După cetera respusului din partea presidiului cere cuvântul dep. Diacondi Manole, care, deși cam indispuș, fiind la ordinea dilei o cestiu suscitată de dânsul, totuși nu lipsi dela sedință.

Dep. Diacondi Manole: Cu o parte a respusului me declar mulțumit, cu cel mai multe însă nu. Îmi rezerv dreptul a face propunere la timpul său în afacerea aceasta.

Presidiul: ar fi bine ca atât respusul, ce l'am dat la interpellajune, cît și dechiarajunile d. dep. Diacondi Manole să se ia spre scință.

Se primeste.

Dep. Diacondi Manole: Cu având în vedere, că după dispozițiunile luate de sinod au a se întregi protopresbiteratele vacante, a căror număr și destul de considerabil, și din consideraționea că calificajunea ce ar trebui să se ceară dela competenții eventuali nu e preseisă și precisația așa încă usor s'ar putea nasce indoeli și incercări la alegeri propune; a se aduce un normativ referitor la cea calificajunea concurenților la protopresbiterate; propunerea să predă comisiunei organizațoare.

Urmează la ordinea dilei raportul comisiunei financiare. Punctul întâi tractează despre hârtia presidială întrată mai târziu la comisiunea drept report al comisiunii administrative a fundației „Saguniană”. Hârtia numită de deslușiri privitoare la procedura administrării, și la împărtărea ajutoarelor pe la bisericele serice din arhiepiscopia. Ea conține și o dare de săma despre unele dispoziții nove cu privire la măsurile ce vor avea să lăua pe viitorul împărtărea ajutoarelor, la salarizarea membrilor din comisiunea administrative cu occasiunea întreruirii sedințelor, având a se da membrilor Sibiului câte 3 fl. pe săptămână, remunerajunea speselor de călătorie inclusivă.

La acestea comisiunea propune primirea raportului presidial de basă a desbaterei speciale cu aceea observare, că pe viitorul să vină comisiunea administrative cu raportul seu pe carea să normală aducă prin consistoriu.

Dep. E. Brote: Raportul privitoru la agendele comisiunii administrative a fundației Saguniană preconizează, e facut din presidiu. Cari vor fi motivele, din cari să urmărtășe? Nu scu! Sun și eu de părere că de astădată să trecum preste modul de procedură, după care a urmat co-

misiunea administrativă și să primim spre desbatere specială, îndrumând pe comisiunea administrativă, ca pe viitorul să și înainteze raportul seu si nodului pe calea prescrișii.

Presidiul. În dispozițiunile teatamentare nu se află niciun, ca comisiunea să vină cu raportul seu înainte în sinodului, preste tot în privința raportării nu să dică nimic. Eu încă am făcut aceea ce am făcut mai mult la indemnul propriu din simț și consideraționea către lucru. De altcum precum se va hotărî în viitorul așa se va urma din partea comisiunii.

Dep. N. Frates: Decore ce în testament nu e normat în ce fel și pe ceale să raporteze comisiunea administrativă despre agendele sale punctul din referadă comisiunii financiare, în care se cere ca comisiunea administrativă se urmeze pe viitorul să înainteze raportului calea normală, se remăna afară.

Dep. T. Gheaja sprijinescă propunerea dep. N. Frates.

Dep. Zech. Boiu: Astăzi pentru prima dată să pună la ordinea dilei raportul despre agendele administrației unei fundații nobile. Ajungând fundația Saguniană sumă menită, ea să pusă în lucrare și pe multe biserici vedem deoarece bucurându-se de binefacerile ei. E un moment de mare solemnitate acesta, în care pentru primădată începe să primă în samă raportul: întră cătă o nobila instituție, ca aceasta, să ajunsă într-un remarcabil anumit urmărit. Însemnată momentului acestui a stată de mare încărat ar pretinde se nu trece la locul acesta numai cu dragă și luare de seamă, ci se dăm de nou expresiunea profundei noastre recunoșințe ce o pastrăm și nutrim neuitualită funderii.

Presidiul. În inima fie căruia arhiepiscopal să nutrește simțul de recunoșință față de bunul meu antecesor de pie memorie. Si noi ca cea mai înaltă corporație din arhiepiscopia în care a păstorit fondatorul să-i dicem și cu ocasiunea aceasta: să-i fie memoria neuitată și Dănu să-l odihnească. Se primeste.

Punctul din raportul presidial referitor la începerea activității și a constituirei comisiunii administrative să-i ase scință.

La cereră comisiunii administrative de a se prezenta în budgetul fundației Saguniană o poziție nouă de 200 fl. pentru spese de cancelarie și diurne, comisiunea financiară propune: a nu se lăsa în considerare această cerere. Fundația Saguniană e pusă numai de curând în lucrare ear budgetul e votat deja din anii trecuți. A aspirat un timp încă cu mult prea scurt decât ca să se fi putut adeveri necesitatea preliminară cerute.

Presidiul recomandă cererea comisiunii administrative. Ce e just și cuvințios nu se poate respinge. Nu se poate pretinde că membrii esterni să se ostene, de căte ori și lipsă, încoace la Sibiu în treaba aceasta, fără nici o remunerare nici chiar a speselor de călătorie.

Dep. Cosma sprijinescă cererea comisiunii administrative și face con-

trapropune la propunerea comisiei, finanțare.

Dep. Z. Boiu: Deslușirile său dat destul din cari rezultă necesitatea votării sumei cerute de comisiunea administrativă. O altă împreguriare am numai se ating. Se dice, că comisiunea să ră întrunit numai în anul acesta; aceasta nu e corect. Ea să întrună încă din anul 1873/4 începând. Față de membrii esterni, cari n-au pregetat a se prezenta cu toată ocazie, când au fost chemați, datorim cu recunoșință, și apoi e oare atât de mare sumulă de 200 fl. înțeles se ne gădind mulț până o votăm, atunci că ne împlinim prin votare totodată și o datorină față de membrii esterni.

Dep. E. Brote: Comisiunea administrativă să ocupă cu elaborarea unui regulament al afacerilor sale interne. Se amănă cestiuă votării sumei cerute până se va termina acel regulament?

Patita: Încă nici nu scim bine ce lucră comisiunea administrativă. Atâtă am văzut că nici concluziile sinodului nu le observă și nu le împlinesc; din contra a făcut lucruri neaprobată de sinod. Eu își trage o respondere cum de a făcut spese peste suma preliminată de buget.

Dep. N. Popa: Si eu dic, că suma cerută de comisiunea administrativă nu mare. Nu e mare și însemnată însă pentru membrii din comisiune. Altfel stă lucru principalu altă parte. Din venit se împărășesc biserice și scoalele noastre. Față de acestea, cari ar fi prescurtate cu suma cerută în ajutorul ce lă primă, față de acestea, e mare și însemnată suma de 200 fl. și apoi oare nu să dărge aceste 200 fl. din ajutorale votate bisericelor și scoalelor săracă? Mai toți membrii esterni ai comisiunii se află în stare bună materială, spesele cancelariei abia se urcă la căpătă florișor, mai vine încă împreguriarea că chiar fondatorile îi roagă că la început se nu așteptă nici o remunerare. Din aceste considerări sunt în contra cererii comisiunii administrative până ce se va elabora regulamentul pentru afacerile interne ale comisiunii.

La propunerea dep. N. Gaetan se primeste încheerea desbatării. Urmează vorbirea dep. încă insinuată la cuvânt.

Dep. Dr. Pop: Cele mai multe lucruri la noi se trăgărează din cauza că pretindem deciderea lor fără să ne îngrijim și de remunerarea acestora, caru a ad a decide. O am face însă dacă săr pot pesta tot locul. Fiind că e în toate afacerile noastre nu putem instițui oameni pe lungă remunerajune apoi se dăm recompensări cel puțin acolo unde putem să o facem. De natură din urmă și și casul de față. Se nu facem eseces în economie, căci poate mai mult ne strică decât dobândim disgurănd pe oameni. Eu sun prompt pentru votarea sumei cerute de comisiunea administrative.

Referente comisiunii financiare susține propunerea comisiunii din care face parte. Lipse mai întotdeauna de ajutorare au scoalele noastre serice.

Membrii esterni nu sunt nici unul avisat la remunerajune ce se cere. Scoalele ne căpătă ajutor pot fi preseitate....

Preșidiul recomandă încă odată a se precrește membrii din comisiune.

Punându-se la vot se primește contraproponere dep. Cosma, votându-se comisiunei administrative pentru scopul numit suma de 200 fl.

La cererea comisiunii administrative a fundației Saguniane: a se învăță o sumă drept remunerajune fiscalului numitei fundații, comisiunea finanțări propune: a nu se vota suma cerută.

Dep. P. Cosma cere a se vota prin sinu suma cerută cu atâtă mai verăto, că în testamentul fundatorului să a facut provisioare în punctul acesta.

Dep. Dr. Petru E. devenărat, că în testament și provăduț ca în cas de lipsă să se dea remunerajunea fiscalului instituit pe lângă comisiunea administrativă. Până aici încă nu s'a îcasul de lipsă, caci comisiunea și-a început activitatea sa numai bine de curând. Si apoi ce are a se înțelege sub casul de lipsă provăduț în testament. Eu cred că interpretarea punctului acestuia nu e grea. Da! atunci să se dea remunerajunea fiscalului, dică cu alte cuvinte testamentul, când va fi săvârșit acesta lucruri prin cari s'a înșinut interesul fundației. Până acum nu s'a întâmplat și nici nu avut lipsă a se întâmpla astfel de lucruri. Rezultă de sine, că cererea comisiunii administrative nu corespunde cu spiritul testamentului și că, ca atare, nu se poate învăța. Sunt pentru propunerea comisiunii finanțare.

Dep. Gaetan. Trebuie să votăm suma cerută pentru remunerarea fiscalului. Ce mai faceți atâtă vorbă! Propun încheerea desbatării.

Dep. R. Patita: Fiscalul nu și-a împlinit chiamarea să, motiv destul să nu i se voteze remunerajune. Sunt pentru propunerea comisiunii finanțare.

Preșidiul: Fiscalul și-a împlinit datorină sale. Imputare în direcția aceasta nu i se poate face. Ori ce i-au încredințat comisiunea administrative au dus în indeplinire. Motivul adus de d. antevoritor nu poate fi decișitoriu.

Dep. Demian: Testamentul propede remunerajunea fiscalului. Sinodul e chemat în prima linie a execută dispozițiunile provăduțe în testament, de aceea nici nu poate face altă decât se voteze remunerajunea cerută.

La propunerea dep. T. Gheaja se primeste încheerea desbatării, fiind înșinuat la cuvânt încă numai dep. Dr. Pop.

Dep. Dr. Pop: Fiscalul e în drept a pretinde se fie remunerat. Basă pe care se pune el o bazu legală. Testamentul îl îndreptășește a fi remunerat sunt pentru încheierea sumei cerute.

Punându-se cestiuă la vot, se primește propunerea d. dep. P. Cosma: să se voteze din partea sinodului suma cerută spre scopul remunerării fiscului.

Referitor la punctul acela din raportul presidial, care tratează despre suma împărtășită scolarelor serice din archidiocesă comisiunea financiară recomandă: Comisiunea administrativă se înserinează așă cere pe viitor în punctul acesta informații dela consistoriu archidiocesan, ca senat scolar. Acestea scie mai bine, că scole din archidiocesă au mai mare lipsă de ajutor. Si scopul nostru este ajutăm pe cele mai lipsite.

Dep. Z. Boiu: Punctul acesta al referaderii să se să simplu spre scîntă. Comisiunea administrativă nici până acum nu îi urmat atîfel. Eu nu decid decât asupra acelor poziții cari i se substerne de Ven. Consistoriu.

Dep. V. Rosescu cere delușire cum de comunei Toplița î s'a dat 2000 fl. altor comune poate mai reușite cu mult mai puțin? și se declară mulțumit spusindu-se, că suma de 2000 fl. a dat comunei numite Excelența Sa Inalt Preașanțul arhiepiscop și metropolit.

Dep. I. De Preda recomandă a se modifica propunerea comisiunii financiare înlocuind cuvântele „să înserinează” cu „să invită”.

Dep. N. Popnea: Nu e nici decât de prisos propunerea comisiunii financiare. Ba chiar de lipsă a se face astfel de dispozitiv ce nu se mai întîmple ce s'a întîmpălat ca două comune se fie împărășite de odată cu două ajutoare, cu unul dela consistoriu și cu altul din partea comisiunii administrative.

Se punte întrebarea la vot și se primesc propunerea comisiunii financiare.

Punctul în care se arată că comisiunea administrativă a ficsat diurne pentru membrii săi și pe anul viitor și să cere a să prelimina în budget se primește, trecându-se preste propunerea dep. Dr. Petcu: de se da diurne numai membrilor esterni și înse și celor cu locuință în Sibiu.

După ce s'a desbatut astfel raportul punct de punct se primește propunerea dep. P. Cosma: a se aduce la protocol sinodului și raportul acesta, fiind cel dințăt acpt despre fundația Săgunaiană după punerea ei în lucrare.

Urmează la ordinea dilei raportul consistoriului despre ratiocinile tipografiei archidiocesane pe anul 1879.

Comisiunea financiară propune a se lăsa raportul comisiunii administrative a ratiocinului în care se află și ratiocinul pe anul 1881, de basă la desbatere specială; caru privire la ratiocinul de pe anul 1879 prohobitat în anul trecut din lipsa unor formalități, cari astăzi sunt în ordine, a se da comisiunei administrative a tipografiei și altul al fondului tipografic.

Se primește propunerea comisiunii. Referitor la inventarul despre starea a verrei tipografiei la finea anului 1881 comisiunea propune: să se înserineze consistoriul și întruma pe comisiunea administrativă să așteară pe viitor conform regulamentului separat un budget al tipografiei și altul al fondului tipografic.

Dep. Z. Boiu cere desinșuire cu privire la impregurăirea, că ajutorul menit pentru vîdovile — preoteze serice nu s'a împărtășit în anul trecut.

Președintul arată că nu s'a făcut încă, dar nu și tardîu și se va face că mai curînd. Dep. Z. Boiu se declară nemulțumit.

Dep. Cosma: Aș dori să scriu ce venit are fondul tipografic peste tot? deslușirile cari mi sau dat în punctul acesta nu mai putut chiarifica. Raportul încă ne lasă la îndeosebi în privința aceasta.

Dep. Dr. Petcu: Marturisesc că obiectul în adever nu e destul de lămurit. Propun deci ridicarea acelui a de ordină dilei spre a se pune după prînd pe tapet.

Dep. Dr. Pop consimte cu luarea obiectului dela ordinea dilei dar nu și cu aceea, ca să se țină și după prînd sedință. E de ajuns dacă se dem a dela 9 pînă la 2 ore; după prînd săntem oboști.

Dep. Dr. I. Puscariu: Mă mir de domnii deputați cari susțin, că ar fi incurcat obiectul de sub discuție. În înțelesul testamentului se imparte un numai o parte din venitul tipografiei ci și din venitul fondului tipografic. Considerarea acestei impreguri face să dispară îndeobște. Un alt ișvor de incurcături sunt cartile vechi primite în inventarul despre cari însă în realitate nu se află basă spre a potă constata adăi la căr s'a suiat atunci spuse tipăriile lor; despre acestea comisiunea administrativă nici nu poate responde. Aici zace gresala ce da ansa la incurcături care de aici înainte nu va mai obveni de oare ce s'a inceput a se petrece lucrurile tipografice în ordinea cea mai exactă. Se să lase deci toată afacerea la buna chibzuală a comisiunii administrative, și avem motiv a crede, că incurcări nu o să mai ocure.

Dep. E. Brote: De mult e tot în decurgere acest lucru; să tot dat spre comptare dar tot aşa s'a reprimă. Căt pentru anii, despre cari nu avem date și urme sigure n'avem de căt se consumă cu cele dese de d. dep. Dr. I. Puscariu cu atât mai vîrtoș că dela anul 1879 sunt toate în ordine și sfînduc din raport să poate convinge ori și cine pe deplin despre starea lucrului, astăzi de bine se nu se iese acela dela ordinea dilei.

Se primește propunerea comisiunii a se face un budget separat al tipografiei și altul al fondului.

Separarea tipografiei de localul de vîndere să e spre plăcută scîntă, și se decide a se clădi și acest raport la protocol.

La hârtia comitetului parochial din cetatea Sibiului instruită de consistoriu archidiocesan, în care se cere încreșterea unui ajutor de 400 fl. pentru susținerea unui chor la biserică de acolo, care de ocamătă face și servită biserică catedrală, comisiunea propune: încreștere provisoriă. Se primește.

La ordinea dilei urmează raportul comisiunii scolare.

Referitor la propunerea făcută de dep. A. Trombită: se votă din fondul seminarial suma de 1200 fl., din care să se înființeze stipendii pentru pedagogi, comisiunea propune a nu se încrește. Se primește propunerea comisiunii.

La o altă propunere a dep. A. Trombită: că să se înserineze conșistoriul a provocă pre toți învățătorii cari nu au depus încă esamenul de calificare, să-l depună pînă la oare care termină cu riscul de a fi amovați din post, ertând în cas de lipsă tacăse pentru esamen, ba acoperind candidaților chiar și spesele de călătorie, propune comisiunea: Consistoriul să provoace pe toți cățări să intreană cu esamenul de calificare învățătoare a corespondențe legale. Ertarea de tace și evenimentele diurne formează o cestiu ce se ține de afacerile consistoriului. Se primește.

Urmează o a treia propunere a dep. A. Trombită: să se înserineze conșistoriul a se îngrijea despre cele 27 scole din archidiocesă, cari sunt amenințate, și a le pune în stare bună. Comisiunea propune: Fiind și aceasta o afacere ce se ține de competența consistoriului archid., și fiind vorba în alt loc despre ea: să se considere de rezolvată prin unul din concluzele sindicului actual, prin care se recomandă scolele amenințate deosebite atențuni a consistoriului. Se primește.

La cererea comitetului parochial din Orăștie: de a se îndrumă consisto-

riul să decidă că mai îngribă procesul disciplinar intentat în contra învățătorului de acolo Herlea, comisiunea propune: a se făsărcina consistoriul se decidă procesul amintit pînă la finea anului curgător scolar.

Dep. Dr. med. Pop: Starea lucrului e de natură aceea, încă o trăganare a procesului împede că cursul regulat îl învățămentul. E neînsemnat de lipsă a se decide pînă la finea anului scolar.

Dep. A. Olariu^(*): aproba momentuoasă lucrului. Se primește propunerea comisiunii.

Fiind timpul înaintat (9/3 care d. a.) sedința se redică anunțându se cea proasă pe Marti în 13 Aprilie la 9 ore a. m.

Revista politică.

Sibiu, în 26 Aprilie

În privința denumirii ministrului comun de finanțe încă n'a urmat nici definitiv.

Mijlocul lui Maiu se aproape. Recrutarea în Bosニア și Erzegovina are să se înceapă. Dar lucru

căutăd în cînturile pricina, unde rescoala se credea cu totul suprimată și pacea cu totul restaurată, se ivesc semne foarte pipăite de rescoala nouă, așa incă cetea ce se ivesc semne mult cu o continuare a celor petrecute.

Toată deosebirea stă într'acea, că rescoala a îsbucnit într-o an de acela părții ale Bocchei, unde în cursul rescoalei din urmă a fost linisec.

Telegrame trimise la foi vieneze anunță că locuitorii din Pobori în districtul Budau au cerut sîstarea recruterii și

ducerea gendarmilor dela densii și după ce cererea lor a ramas nesatisfăcută, său concentrat în munți s'a lăpat cu trupele cari fură trimise în urma lor și apoi au trecut în Muntenegru.

N. fr. Pr.^(*) spune în privința aceasta: Luni în 1 Maiu au venit cam la vre 50 de terani din Pobori superioră la Pobori inferioră, cu scop de a masca postul de gendarmi de 6 oameni și în chipul acesta a inceput revoluția în Budua. Terani din Pobori inferioră s'au improvizat și au declarat că vor întrebunători îndată ce se va face cel mai mic atac.

Făcînduse declarăriunea cu toată seriositate și vîlănd insurcătorii nesuccesul întreprinderii lor s'a retras în munți de la Pobori superioră.

Venind lucru la cunoașteră autorităților, locuitorii a dispus ca din Castelnovo să meargă sub comanda maiorului Calivoda compania a două și a patra dela bat. 3 de vînători. Pe un vas cu tunuri, „Grille”, trupele au ajuns la Cattaro. După repaus de două ore au plecat trupele. Ajungînd la fortul Trimita trupa a apucat la stânga, an mers dealungul fruntăriei munte-negre pe înălțimile dela Pobori superiori.

După o căle de 6 ore cu foarte mari greutăți au ajuns la Colozan, care este spre meadă noaptea dela Pobori. Majorul Calivoda a comandat compania a două, căpitanul Tresser, să suie pe înălțimile Colozanului. Pe la 9 ore seara compania a ajuns, a fost primită cu salve de puseci. După o luptă scurtă inimicul s'a retras. Acțiunea s'a sfîrșit pe meudul noptii.

Restul noptii trupele l-au petrecut pe înălțimile ocupate. În revîrsatul dilei și despărțîmînt de 42 gendarmi conduși de căpitanul Pancovici dela Budua la Pobori a ținut pe imic la spate și l-a respins. Marti a sois în Risano o jumătate de baterie, Mercuri a plecat o coloană cu provizii însorită de compania a treia dela 1 bat. al regimentului Aleman, cu escortă sub căpitanul Babici, care a ajuns dela Goli și veli Vrh la Cattaro de-

alungul drumului principal spre Pobori. Lupta a ținut Mercuri toată ziua. Însergenții ne mai potență continua luptă au trecut preste fruntări, unde au fost deramați de cordonul munte-negrean. Acțiunea au costat vre o cățări morti și răniți dintre Poboreni.

O foaie vieneză este de părere că nu e cu putință ca să nu fie amestecată în rescoala această influență străină. Semioficialie „Prager Abendblatt” î se scrie din Castelnovo: Cu ocazia unei cionorilor din urmă s'a obseruat că între resculați sunt și Italieni și Germani, sau că sunt indivizi cari vorbește una altă din limbile acestor națiuni. În mai multe rînduri s'au anđii clar și limpede cum însurgenții în poziunile lor strigă unii la alti italienesc sau nemțesc și conversând între dinși în una sau alta din limbile aceste. Mai e de însemnat că de la îsbucnirea rescoalei încoace în Bocca și cu deosebire în Castelnovo circulează monete străine în cantități mari. Presupunerea dar nu este însemnată că insurecția e spontană din afară.

La curte a rusească dominea și acum frica de nihilism. Aceasta face ca tarul și acum se fie considerat de prinș din Gacina. „St. James Gazette” din London are o corespondență dela Petersburg, conform căreia aici s'ar fi facut abatere dela încoronarea publică a tarului. Vorba este că încoronarea se face în tâcerie în mănăstirea Lavra. Aceeași foaie spune că relațiunile dintre tarul rusesc și împăratul Germaniei sunt mai bune; cancelariul Germaniei însă și bărbatii de stat ai Germaniei căută cu nerăbdare asupra evenimentelor pe cămp în 1877 împăratul și împărăteasă în fruntea afacerilor.

In case de jos a Englîtere Gladstone surprins lumea cu un discurs, prin care a desfașurat pe larg ca a îndemnat pe guvern să își schimbe politica față cu Iril, să elibereze pe Parnell capul ligei irice din inchisoare și se procedă la pacificarea locuitelor nelinișcăi. Tânărul dura Iril tot pe perspectiva de a scăpa din starea lor cea abnormă.

Misarea irlandeză dice „Aleg.” se poate considera ca intrată în o nouă fază: în faza împăcarei.

D. Gladstone, încredințat că cu rul nu poate decât agrava situația irlandeză și înfieră afară de aceasta de elemente radicale ale cabinetului seu, precum Chamberlain și Bright, a pus în libertate pe toți ligiștii arestați, după ce le va fi dobandit, fară îndoială, asigurarea, că vor contribui la calmarea poporului. Unele diarei își arată îndoială, asădă, că d. Parnell și cei lații săi eliberăti vor avea atâtă putere asupra Irlandezilor. Îndoială aceasta nu e până acum cu nimic motivată.

Concesiunile făcute de d. Gladstone Irlandei, au provocat de alt fel o criză vie în cabinet. Elementele mai conservatoare dintrînsul sunt hotărîte să dimizeze. D. Forster, primul secretar al irlandei, le-a premers deja cu exemplul. Cabinetul se va completa atunci de oameni de ideile lui Chamberlain și Bright și va fi de aci înainte în realitate cabinet liberal.

Corespondență particulară ale „Telegrafului Român”

Satul nou, 24 Aprilie 1882.
(La cestiuza alegerilor de învățători). Era pe aci se dă uitații observările lui S. Popescu din Nr. 11 al „T. R.” prin cari se sălise a combată aserjările mele din Nr. 8 al „T. R.”, însă nu pot trece cu vederea argumentele deale.

D. sa mă invinovățește că „am alarmat lumea cu neadeveruri față cu poporul românesc, ca întreg înegrindul în așa termeni precum n'a cutedat

^(*) În rapoartele anterioare s'au schimbat uneori. A. cu Dr. N. Olariu.

R.

săl în negrească nici un vrăjăș. Apoi tot în ton provocătoriu mă „îngrescă” înaintea lumii că eu „spres a pută face nicee concluziuni primej dioase” îmi descore tot „pessimismul asupra bietului popor român, pe care l-am declarat de necult și corupt, vorbind despre alegerile de învățători în materie și formă și despre moralul poporului românesc în totală necunoscință de lucru.”

Să vede că dă Simeon Popescu cunoasce situația scăcelor numai după „acte” consistoriale, ear după realitate foarte puțin, căci atunci nu ar dice că poporul nu poate abusa de drepturile sale la alegerile de învățători, fiindcă după Statutul Organic numai învățătorii cu calificări să pot allege.

În faptă vedem un număr considerabil de învățători necuialificați, sau dacă sunt și cu calificări atunci numai pe hârtie ori mai mult în altă specialitate. Asupra acestora putem să ne exprimăm „verdictul” înaintea tuturor, căci acestia nu pot să corespundă nici odată chiemărui lor învățătoresc, cărora și nu numai că le lipsesc cunoștințele necesare unui învățător, dar nici nu să sileșoară și le căstigă pe acelea, servind astfel numai spre compromiterea celor ce i-au aplicat. Numărul învățătorilor care pot să dovedească deplină calificări, este prea mic. Apoi de multe ori vedem învățători buni în stații slabe și învățători slabii în stații bune. Aceasta nu e dreptate.

Poporul cel necult amăgit de particulari la alegerile de învățători, își dă votul pentru astfel de indivizi, pe care poporul nepreșteptorii lă cu calificat după gât, ori după glas și pungă, dar cu calificăriunea aderătă atunci nu e vorba. Interesele unor particulari triumfăază asupra intereselor generale a unei naționalități înregi.

Protecțiunile și cortesirile dejetătoare an loc în cele mai multe locuri. Aceste sunt fapte de prea cari nimenea nu poate avea vrăo îndoișă. Poporul serac și necult — sedus de cei culti — face totul numai se poate fi ușurat de contribuția scolară, socotind că numai acela va fi învățătorul destul de „învățăt”, care scăse strige mai tare în biserică și nu cere multă plătă, ear de învățătorul „învățăt” care să fie bine plătit nu e de lipsă, căci din copii lor nu se vor face popi, apoi cine vrea să-și facă copilul popă, săl trimită la oraș. Așa cugetă poporul săcru și atunci alegerea de mulți ori să decide în favoarea unui individ, care a învățat carte până la glesne.

Poporul necult poate abusa de drepturile sale, fără să scie că prin aceasta să întârdie fericirea noastră națională.

Întrebăm dar că în atari împrejurării cine să aleagă pe învățători? Dacă îi va alege poporul, nu e bine; dacă îi va denumi consistoriul — înca nu e bine. În casul prim popor poate abusa de dreptul seu, în casul al doilea consistoriul ar răpi dreptul poporului. Una din aceste căi însă trebuie să urmăram, căci alta nu există — non datur tertium. Considerând bine situația Românilor în Ungaria din toate punctele de vedere, ajungem la acel rezultat că fiind învățătorii români denumiți deadreptul dela consistoriu, poporul de rând nu va putea abusa de dreptul seu, ear învățătorii nu vor mai fi prigoniți de nici oameni, cari după ce au ales pe învățători pentru scola, așteaptă dela acesta să le fie și slugă plecată ca un păcurăriu plătit.

De multe ori am avut ocazie să mă conving, că învățătorii vrea să-și porunceasca și cel mai de pre urmă din sat dicând: eu l-am ales, erul plătesc și aceea trebuie să facă ce eu

vreau.“ La multe neplăceri e expus învățătorul nu numai din partea celor neculti, ci și din partea unor căpricioși cu capul mare, care propun și dispun după plac. Aceste înca nu sunt cazuri singulare.

Po popor nu putem trage la respondere dacă și-a aleș învățători slabii, ci autoritățile scolare și în casul acesta încă e responsabil consistoriul. Când consistoriul ar denumi pe învățători, atunci acesta ia asupra și totă responsabilitatea înaintea întregii nații și de oarece în consistoriu nu se pot face abuzuri, atât învățătorii, că și poporul vor fi îndestrelui și naționea întreagă va păsi mai curând pe căle cea dreaptă. Soartea viitorului nostru național depinde în mare parte dela scola și învățători, deci pentru acestia trebuie mai mult să ne luptăm.

În principiu nu sunt contrarie dreptului poporului de a alege pe învățători însă nă posă incă timpul de a da acestui acest drept, căci parțea necultă a poporului nu poate rezista amâgirilor unor oameni interesati de aceasta caușă și vedem ca la alegerile de învățători clasa de jos a poporului decide — spre dauna întregiei nații.

Până ce va sci întreg poporul să se folosească de acest drept, trebuie să mai curgă încă multă apă pe Dunăre.

Dă Simeon Popescu vrea să apere Statutul Organic contra celor scrise de mine în Nr. 8 al „Tel. Rom.” și a facut datorință. Intenționarea mea nă a fost a ataca Statutul Organic, care încă e op omenește și se mai poate întregi, cu atât mai vîrstos căci și paragrafi lui nu să prea executează.

Căt privesc numirea de popor necult atât aci că și articoul menționat, înțeleg clasa aceea a poporului, care și lipsita de cultura recerută așa numita prostime; prin urmare nici Dă S. Popescu, nici altul nu mă poate învinui cu aceea, că cu înțeleg aici poporul întreg, căci nici România nu stau mai departe de civilizația europeana ca astă poporă din Occident.

De vre-un corespondent faimos a unei foi jidane nu ne vom teme, nici guvernul ungurești nu poate să ne răpească drepturile noastre constituționale bisericesci, — drepturi pe care le am căscigat cu săngele poporului nostru și pe care trebuie să le apărăm și de acum înainte cu o energie și mai mare. Nu ni e frică. *Wer sich von Funken färchtet, der gibt keinen Schmid ab* — dice Neamț.

Scola și ear scola este pentru Români calea mântuirii și dacă vom îngriji ca scăele noastre să fie bine organizate, fără amestecul Ungurimei, atunci nu ne putem teme că aceastia ne vor punse sub călcău.

De starea învățătorilor poporali trebuie să ne îngrijuăm cu toată seriozitate și să-i scădem din ghierale poporului necult, pe care îl amăgesc dușmanii nostri și alătiori setoase de domnire, sau altcum să, se răpim dreptul de alegerea învățătorilor dela aceia care nu încă folosi în interesul binelui public.

Pot dice că de un sărindulat de ani studiez scăderile poporului de diferite naționalități din țără, și într-altele să am ajuns la convicțione, că în împreguriile de fată denumirea învățătorilor din partea autorităților superioare scolare ar trebui să multe avantaje pe lungă alegere din partea poporului.

Afirm aceasta după deplină „cunoștință de lucru” și nu cred că fi cinea îndreptățit a dice că vorbește neadever.

P. Stoica.

Varietăți.

* (Cameră a avocăților din Alba-Iulia) publică că Ioachim Fușa a avocat strămutânduși domiciliul dela Deva la Sebeș, este sters din lista acestei camere, de asemenea este sters din lista acestei camere adv. George Raț care să strămutat dela And la Turda.

* (Mai) Scolarii dela scăolele ev. lut, de aici au avut eri mai multe în Dumbrava Sibiului.

* (Necrolog.) Clericul absolut Michael Parhon din Cetatea de Baltă, carele dela începutul lui scol. 1881/2 a funcționat cu mult zel și diligență ca învățător la scoala capitală gr. or. din Răsări, după un morb greu, abia în 16 Ianuarie an al vietii, a trecut la cele eterne în 26 Aprilie v. a. c. la 7 ore a. m. Ceea ce, în numele nemângăștilor părinți și soră ai reșposului, se aduce la cunoșința tuturor consângerilor, amicilor și cunoșnucătorilor lui. Rămășiile pământesci se vor depune Mercuri în 28 I. c. la 2 ore d. a. în cimitirul bisericei din Răsări. Fiecării ușoară și memoria binecuvântată!

Răsări în 26 Aprilie 1882.

Corpu învățătoresc.

* (Ucidere.) Ni să scrie din Brașov că: învățăcel rotar, Teleki Gábor, face cunoșcut capitanului cetății, că pe drumul către Zizini lângă riu a dat de un cadavru bărbătesc. Către seară organele polițiesceni venără la fața locului și de oare ce comisiune judiciară nu se putea intruna în aceeași zi, cadavru remasă până a doua di în îngrijire polițistilor. A doua di, după ce din portul militar care se afla la densus s'a afiat că ucisul și din Măieruș, husar în rezervă și că se numese Börite István, fu adus în spitalul civil de aci. A treia di organele poliției prinsere pe ucigătorul Imre Samu din Odorhei, îl prezintără la capitanul cetății și de aci la tribunalul regesc. Se istorisește, că motivul care l-a indemnăat să facă o astfel de faptă, a fost răsunare, că adepăt el, ar fi găsit pe ucisul noaptea târziu la nevasta sa în casă. Ucisul, să dice, că după ce a căpătat o lovitură cu securea în cap, ar fi sărit pe fereastră, și că fugind pe drumul către Zizini a cădut jîrfită alături râni care o căpătase.

* (Studenti pansiști și găti.) În foaia oficială s'a publicat următorul circular dat în partea ministerului de instrucție: „Pe baza semințelor aduse de direcțiunile colegiilor evanghelice din Pojoni și Episcopia: din cauza că au participat la o reuniune secretă cu tendințe pansiști și s-au eliminat definitiv din toate instituțiile de învățămînt din patrie următorii scări din Gimnasiul Evangelic din Pojoni: Petru Marcovici VII gim; Teodor Cutac VII g; Stefan Daesner VI g; Sigismund Paulini-Toth VI g; și Desideriu Bodîchi VI g; mai departe din cursul de pregătire evangelică din Epuries următori învățători: Mateiu Cundrath; Daniil Migra și Aurel Stîcă din c. III; Daniil Bodîchi, Ioan Filipita, și Iuliu Tsonra din c. II în fine August Marșal, ascultător de drept în a. I; cu acel adus, că dacă vre-unul dintre ei iar succede să capete vre o diplomă sau alt testimoniu de învățători dela vreun institut esterne, aceea diploma sau testimoniu să se considere în teara noastră de nevalabilită.”

* (Un conte bosniac) Se scrie din Seraiovo la „Presa” că Mahomet Beg Capetanović, unul dintre cei mai vîrstni Beg și proprietari de pâment bosniaci, care era tot odată și consilier la guvernul din Seraiovo, a înaintat Maj. Sale o rugare foarte interesantă. El adepăt cerea dela împăratul să-și sanctioneze originea sa de nobil bosniac erțegovinean pe baza documentelor celor vecchi care le păstrează încă; să-i dea diploma de nobil austriac sau ungureș, sub titula de „Conte de Vitsinchi”. Familia lui Capetanović care de origine era din Erț govină însă are proprietăți întinse în Bosnia, a jucat un rol însemnat în istoria acestei țări înainte de venirea Turcilor. După cum ni se spune această rugare a Begului Mahomet Capetanović, care și din punct de vedere politic merită atențune, a făcut pe Majestatea să se intereseze de cestui.

* Un jidanc ca mulți altii. Jidancul se arfă tot dă-una ca Jidanc și în nenorociri. Cu ocazia procesului pentru Ring-theater, care să urmează actualmente la Viena, a susținut între alii că marstor și zarafal Bernhard Kohn Jidanc. După ce și espune întemplieră sa, cu ocazia unei incendiile Jid. spună că cere 10,000 fl despăguire, fiindcă să s'agrăt la o mână și nu se pută vindeca 2 septămâni. După trei vorbe o coboră la 5000 și acum se naște între dănsul și președintele următorul interesant dialog:

Preș. Diceți că vați sgâriat la mână, cu ocazia eișirei din teatrul? Jid. Da mam fost râni. Preș. Căt va costat doctorul, care va trata? Jid. Nimic. Preș. Să trateam? Jid. Tot nimic. Preș. Si căt ați perduț nepotend lucru? Jid. Eu am, domnule președinte un venit anual de 3000 fl.

Preș. Atunci să calculem că să poate mai puș, și să dicem că căstigă pe di căte 10 fl. Aceasta face pe două septămâni 140 de fl. Pantru ce ceră dar restul sumei până la 5000? Jid. Antău pentru frică, domnule președinte, a doua pentru spaimă și a treia mi-am perduț și pălăria (ilarie și murmur).

Preș. Așa dară cereți 5000 de fl. despăguire pentru spaimă și frică? Jid. Mi sau sfotcat hainele, mai ales jacheta.

Presidentul întrebă pe acușati,

dacă au să obiecteze ceva contra acestei sume; acușați respund, că cred de prisos să mai dică ceva.

* (Din praxă unui medic). Medicul: „Acum îți prescriu o mediciță din care ai să iei în fiecare oră câte o lingură de masă plină; totodată însă îți atrag atențunea să fi să poate mai cu mare acurateță și exactitate în implementarea ordinului meu.” Dacă stă lucrul astfel te rog, domnule Doctor să-mi prescriji totodată și un orologiu și o lingură de masă.”

* (O socoteală). Judele local: „Pentru scandalul, care l-aî facut pe uliță, ai Dă se plătești 1 fl pentru sticlele, care le-aî spart 15 cr., că ai insultat pe polițistii 3 fl. — cu totul, cu total ai să plătești în sumă rotundă 4 fl. 15 cr. — Standardul pune 5 fl. pe masă. — Judele local: De aci mai capeți 85 cr. ... O doamne (după ce se căută prin buzunar) și n'am nici chiar 85 cr. — Stii ceva? Mai lipesc-te și vră căteva palme haiducului de lângă dta, și atunci face tocmai 5 fl. — apoi poți să mergi sănătos.”

* (O crimă oribilă în Constanța). Cetim în „Vocea Covurluiului” de la 21 iunie, următoare:

„În privința crimei din Constanța ... ni se scrie din acel oraș următoare amănunte cu date de 17 iunie:

„Farmacistul Groper avea în serviciu său un Arab. Eri dimineață arabul fu sociot după cererea sa, înăpâna când și va găsi un alt stăpân, remasă tot la dăl Groper, care tot el pleca cu trenul trecătorul de 3 1/2, la Mediajdia pentru afacerile sale.

„Apoi dimineață fratele dlui Groper, care rămăsese acasă, vîndând că carele sunt 9 și că cumpătă sa ca

